

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ВІЛ ТА СНІДУ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

Єфремова В.В., Панфілова Г.Л.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

andreichuklika@gmail.com

Початок повномасштабної війни на території України у лютому 2022 року загострив вже існуючі проблеми в аспекті епідеміологічного контролю ВІЛ і СНІДу. І якщо до того більшість нагальних питань виникали у сферах належної профілактики та забезпеченні ефективного і доступного лікування даного стану, а також ряду соціальних моментів, зокрема пов'язаних із особливим статусом таких пацієнтів, у тому числі їх стигматизації; то сьогодні варто враховувати значне ускладнення логістики надання послуг із профілактики, тестування, лікування від ВІЛ-інфекції та клініко-лабораторного моніторингу перебігу ВІЛ/СНІДу серед людей, які живуть з ВІЛ, насамперед у південно-східних регіонах. Більше того питання відновлення у перспективі послуг населенню в контексті епідемії ВІЛ-інфекції будуть нерівномірними з огляду на активні бойові дії, особливо у ряді областей, проблеми медичної інфраструктури, економічний і політичний статус, міграцію населення тощо.

Мета дослідження – проаналізувати стан епідеміологічної ситуації з ВІЛ-інфекції та СНІДу в Україні в умовах воєнного стану. Дослідження проводилося шляхом ретроспективного аналізу статистичних даних ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України».

У березні 2022 року в Україні офіційно зареєстровано 782 випадків ВІЛ-інфекції, 175 випадки СНІДу та 111 смертей, зумовлені СНІДом, серед громадян України, випадків ВІЛ-інфекції серед іноземців не зареєстровано (відсутні дані по Харківській області). У період з березня по грудень 2022 року найбільше повідомлень щодо нових випадків ВІЛ та СНІДу надходило з Одеської (3046 та 544 відповідно), Дніпропетровської (2349 та 475), Київської (666 та 193) областей і м. Київ (747 та 162). За січень – грудень 2023 року в Україні офіційно зареєстровано 11658 випадки ВІЛ-інфекції, 3351 випадки СНІДу та 1474 смерті,

зумовлених СНІДом, серед громадян України та 14 випадків ВІЛ-інфекції серед іноземців. Нові зареєстровані випадки ВІЛ-інфекції та СНІДу суттєво вищі у ряді областей: Дніпропетровська (2740 та 544 відповідно), Одеська (1832 та 669), а також м. Київ (1070 і 208). У березні 2024 року в Україні офіційно зареєстровано 1038 випадків ВІЛ-інфекції, 264 випадки СНІДу та 83 смерті, зумовлених СНІДом, серед громадян України, серед іноземців зареєстровано 1 випадок ВІЛ-інфекції. За січень – березень 2024 року в Україні офіційно зареєстровано 2757 випадків ВІЛ-інфекції, 758 випадків СНІДу та 313 смертей, зумовлених СНІДом, серед громадян України та 3 випадки ВІЛ-інфекції серед іноземців. Протягом цього періоду найвищі показники нових випадків інфікування ВІЛ зафіксовані у Дніпропетровській (580), Одеській (356), Київській (189) областях та власне у м. Київ (248). Подібна тенденція зберігається і щодо захворюваності на СНІД: Одеська (169), Дніпропетровська (157), Житомирська області (45). Передбачувано низькі показники зафіксовані для Донецької, Запорізької, Луганської, Херсонської областей, а також АР Крим і м. Севастополь. Насамперед це пов'язано із тимчасовою втратою адміністративного контролю над населеними пунктами зазначених частин України, а отже збір статистично значущих даних наразі неможливий. Варто зазначити, що для ряду територій ця проблема актуальна ще з 2014 та 2015 року. Водночас за даними Центру громадського здоров'я доступна певна інформація щодо ВІЛ-позитивного статусу внутрішньо переміщених осіб. Попри обмеженість таких відомостей, все ж частковий контроль над епідеміологічною ситуацією на тимчасово окупованих територіях, принаймні на рівні медичних закладів залишається можливим. Таким чином, станом на 1 січня 2024 року офіційна кількість внутрішньо переміщених осіб, які мають статус ВІЛ-позитивних і перебувають під медичним наглядом становить 2909. За статевим розподілом дещо більша кількість пацієнтів саме серед чоловіків (53%), жінок, відповідно, 47% (у тому числі 10 вагітних). Переважна кількість інфікованих осіб віком від 25 до 49 років (77,2%). Варто

зауважити, що найбільше ВПО прибуло в інші регіони з Донецької (44,6%), Херсонської (13,5%) та Луганської (9,0%) областей.

Таким чином аналіз поширення ВІЛ/СНІДу на території України в умовах воєнного стану продемонстрував, що ситуація у регіональному розрізі залишилась здебільшого передбачуваною, найбільша кількість нових випадків як ВІЛ-інфікувань, так і СНІДу фіксується у Дніпропетровській, Одеській, Київській області, а також м. Київ. Однак варто зауважити, що суттєву роль відіграє і географічне розташування даних територій, і щільність населення. Більше того, саме у цих областях наразі перебуває значна кількість внутрішньо переміщених осіб. Отже у подальшій перспективі питання особливостей епідеміології ВІЛ та СНІДу залишатиметься актуальним і вимагатиме пошуку нових підходів щодо виявлення, запобігання та належної фармацевтичної допомоги ураженій категорії населення.